

A szabadságharc leverője beleszeretett a tájba

Cigányasszony osztrák ecsettel

A budapesti Szépművészeti Múzeumból hatvanöt nőábrázolás vendégeskedik a szegedi kultúrpalota rejtett szépségek tárlatán. A kép méretei alapján a legkisebb nőt egy osztrák katonatisztból lett festő vetette vászonra.

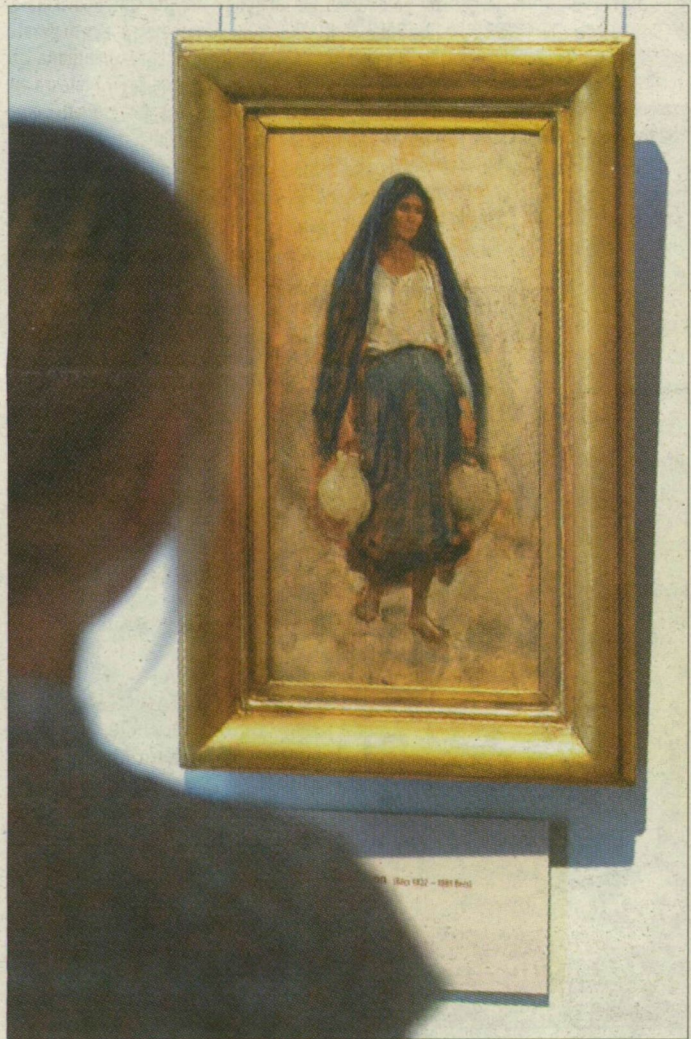
MUNKATÁRSUNKTÓL

Alig nagyobb egy A4-es papírlapnál a Móra-múzeum Rejtett szépségek című tárlatának legkisebb festménye, a Cigányasszony című. August von Pettenkoffen festette, aki az osztrák császári sereg tisztjeként érkezett Magyarországra, és részt vett az 1848–49-es szabadságharc leverésében. Noha a kardforgatás töltötte ki a mindennapjait, szabad perceiben szívesen megörökítette a hadieseményeket. Megrázó erejű a Budavár bevételét ábrázoló akvarellje. Annyira megihlette a magyar táj és az itt élő emberek élete, hogy a harcok után visszahúzta a szíve – festeni.

Az egykori hadifőből Ferenc József korának meghatározó alkotóművésze lett. Talán a levett magyar felkelés is hozzájárult a döntéséhez, hogy végleg háttérbe fordított a hadseregnek és elkötelezte magát a festészet mellett. Rövid ideig Párizsban élt, de nem kötötte le a város, helyette természet közeli vidékre, keleties hangulatra vágyott. Pettenkoffen Magyarországon találta meg azt az egzotikus élményt, amelyért a francia festők a messzi keletre utaztak.

Bejárta az országot, főként Szolnok és környéke hatott rá inspirálóan. Harminc éven át foglalkoztatta a képzeletét és az ecsetjét például a szolnoki piac színpompás kavalkádjá, valamint a Tisza és a Zagyva csendje. Osztrák festő létére August von Pettenkoffen alapította a Szolnoki Művésztelepet. Nem tudni, lelkiismeret-furdalást érzett-e az osztrák tiszt a szabadságharc vérbe fojtása miatt, de annyi biztos, hogy sokat tett a magyar kultúráért.

Pettenkoffen Cigányasszonyának is szolnoki a modellje, a képet huszonkilenc évvel a festő halála után, 1918-ban egy magánszemély ajándékozta a budapesti Szépművészeti Múzeumnak.

Pettenkoffen szolnoki műsája, a Cigányasszony Fotó: Segesvári Csaba

Színházi fesztiválok Szegeden

Ahol a meztelenségnek már nincs hírértéke

Igencsak kifárasztja az elszánt látogatót, ha szeretne a héten zajló két alternatív színházi fesztivál – majdnem minden programján ott lenni.

A zsina. Jó így hívni a régi zsinagógát, ember és épület kapcsolata bensőségebbé válik tőle. Az udvarán mindent beborít az akácfavirág, és már a meleg sem elviselhetetlen. Idilli, mondhatni. Csak bogarak ne lennének. Mellette ül az ukrain srác a nyitó előadásból, ott meg éppen az a német színész megy, aki kedden kigombolt női ruhában egyszer csak a mögöttem lévő sorból kiabálni kezdett, és elindult az előadás. Az alternatív színházi előadás.

Alternatív. A szó hallatán nem kevesen rövest legyintenek, s azt gondolják, az valami érthetetlen, valami elvont, valami öncélú. Pedig nem. Az alternatív színház nem antiszínház, hanem példa arra, hogy a hagyományos színjátszáson kívül is van élet, s a teátrumok látogatói előtt egy másik alternatíva is áll. A trágárságra, a véresebb jelenetekre, a meztelenségre itt mindenki megvonja a vállát: na és?!

– Egyrészt már edzetek a nézőink, másrészt ezek használata teljesen természetes. Vannak táncosok, mint *Gergy Krisztián*, akik testüknek minden egyes porcikáját ugyanolyan magától értetődően mutatják meg, mint például a vállukat. A ruhátlanoknak, ha a helyén kezelik, ma már nincs hírértéke – mondja *Balog József*, a Szegedi XIII. Alternatív Színházi Szemlével (SZASZSZ) párhuzamo-

ALTERNATÍV KÖZÖNSÉG

Valaki viccesen megjegyezte mellettem, hogy az alternatív színházi előadás onnan is megismerjük, hogy mindig késve kezdődik. Volt időm ezen gondolkodni kedden, amikor fél óra várakozás után este tizenegykor szóltak: *Ladányi Andrea* gépe most szállt le Ferihegyen. – Mi lenne, ha éjjel egykor kezdenénk? – szegezte a kérdést a megjelenteknek *Balog József*. Nagyjából nyolcvan fő vissza is ment a nem túl felhasználóbarát időpontra, a kevésbé kitaróak visszaváltották jegyüket. Úgy tűnik, az alternatív színházak közönsége pedig roppant elszántságáról ismerjük meg.

A vajdasági Urbán András Társulata most sem okozott csalódást a régi zsinagógában Fotó: Nyemcsok Éva

Este is meleg van a Marica grófnő Dóm téri próbáin

Pálmányi pitypangok előtt

Király Levente a Marica grófnő próbáján – háttérben Eszenyi Enikő talpig fehérben

Fotó: Karnok Csaba

Napközben még a viszonylag hűvös nagyszínházban, de esténként már a Dóm téren próbálják a szabadtéri következő előadását, a *Marica grófnőt*. Most a hőség az alkalmi társulat legnagyobb ellensége, mindenki szenved tőle.

Az operett rendezője, *Eszenyi Enikő* tetőtől talpig könnyű, hófehér szerelésben érkezett szerda este az első Dóm téri próbára. A még hét órakeres is erősen tűző nap ellen fehér cérnakesztyűt húzott. A tavasszal azt nyilatkozta: legjobban a hőségtől tart. Valószínűleg kifogta a nyár legmelegebb hetét. Ilyenkor a tűző napon a dóm tövében akár ötven fok is lehet, napközben csak a nagyszínházban tudnak próbálni. Este héttől éjfélig viszont felpörög a munka a Dóm téri nagyszínpadon, sürget az idő: jövő pénteken premier.

A sztárokat felvonultató alkalmi társulat persze nem különösebben izgatott, láthatóan máris rengeteg munka van mögöttük, amit lehetett, profin előkészítették. A hatalmas díszletelemek már állnak, a pálmányi pitypangok, az óriáshegedű és a Szabadság-szoborra méretezett cipő meghökkenítő újításként hatnak itt. Úgy tűnik, *Eszenyiék* meszebbre merészkednek azon az úton, amin két éve *Alföldi Róbert* és a csapata a Csárdáskirálynővel elindult.

AZ ÉLET MUZSIKÁJA

A 125 éve született Kálmán Imréről, a Csárdáskirálynő és a Marica grófnő című operettek legendás szerzőjére emlékeznek ma 17.30-kor a Varga Mátyás Kiállítóházban (Szeged, Bécsi krt. 11/A) Az élet muzsikája című esten. A múzeumot alapító díszlettervező, festő és grafikus készítette látványrajzok között Márok Tamás szerkesztő-riporter beszélget *Eszenyi Enikő*vel, a szabadtéri Marica grófnő-előadásának rendezőjével és *Lehoczky Zsuzsával*, a Szegedről elszármazott színésznővel, aki nemskóra Bozsena grófnő szerepében tér vissza egykori sikerei színhelyére.

A közönség Újszegeden János vitézként ismerhette meg *Szócs Arturt*, aki most *Liebenberg István* szerepét játssza. Parádésan vonult le a piros cipellőbe épített revülépesőn, miközben énekelte: „Jöjj hát, ma éjjel mindent szabad...”

– Gyertek be úgy, mintha csüliből lőttek volna ki benneteket! Oldalt olyan lassan reagáltok, mint az éti csigák. Tartsátok a térfomat! – szóltak a táncosoknak a Szegedről indult koreográfus, *Duda Éva* utasításai.

– Hátrálj, de ne seggel, Géza! – hangzott a baráti instrukció a rendezőtől a *Dragomir Populescu* herceget alakító *Tordy Géza*nak. – Jézus, segíts! – sikított fel a Hacacaré után a primadonna, *Lukács Gyöngyi*, amikor a táncos fiúk a székeivel hirtelen a magasba emelték. Hiába, ez az első próba, a szereplők többségének szokatlanok még a Dóm téri mélységek-magasságok.

– Kétszer is szerepeltem koráb-

ban a Marica grófnőben, de ezt a szerepet, *Tschekkot* most játszom először. A nyáron pihenni szerettem volna, de *Eszenyi Enikő* és *Bátyai Edina* kedves felkérésére szegedi színészként nem mondhattam nemet – árulta el a hőséget szalmakalapban is nehezen viselő *Király Levente*. Azt is hozzátette: – *Tschekko* Marica grófnő rajongó mindenese, aki

A NEMZET SZÍNÉSZEI

Király Levente azt is elmesélte: a *Nemzet Színészeként* nemrégiben először vett részt olyan ülésen, amikor a rangos testület újabb tagot választott: *Darvas Iván* halála után *Bodrogi Gyulát*. – Kiderült: csodálatosan működik közöttünk a demokrácia. Meg kellett győznünk egymást, hiszen csak úgy lehet az új tizenkettediket megválasztani, ha mind a tizenegyen egyetértésre jutunk. Olyan ez, mint a pápaválasztás. Amíg fel nem száll a fehér füst, nem jöhetünk ki a szobából. Másfél órán át tanácskoztunk, majd írásban titkosan szavaztunk. Több fordulóra is szükség volt, mire megszületett a döntés, mert szakmai teljesítménye alapján minden jelölt megérdemelte volna a címet. Nekem ugyan nem *Bodrogi Gyuszi* volt az első számú jelöltem, végül azonban nyugodt szívvel én is rá szavaztam, mert a legendás főiskolai Koldusopera-vizsgaelőadás óta, amiben ő csodás *Leprás Mátyás* volt, fantasztikus színésznek tartom. Elmondtam a többieknek, szeretném, ha a jövőben más vidéki kolléga is elnyerhetné a *Nemzet Színésze* címet, mert sokan vannak, akik megérdemelnék.

san rendezett THEALTER International – Szabad Színházak XVII. Nemzetközi Találkozóját szervező MASZK Egyesület elnöke.

Fullasztó meleg, még árnyékban is, még este hatkor is – nem éppen szabadtéri előadások ideális koordináták. A szentesi Horváth Mihály Gimnázium dráma tagozatai mégis odaragasztják a közönséget fellépésük aktuális helyszínére – belvárosi gyullad meg, már képtelenesen, persze. Testközelből látom, ahogy *Geltz Péter* állárról méretes izzadságcsepp gördül le. Nagyon jó. És még három nap hátra van a héthől.

A THEALTER-rel és a SZASZSZ-szal csak az a baj, hogy képtelenség mindig, mindenhol ott lenni. Grand Caféból ki, régi zsinagógába be, onnan át a régi Hungáriába. Nem lehet ezt bírni...

De mégis. Majd hétfőtől pihenek.

GELEGONYA EDINA